

Promotor: prof. zw. dr hab. Krystyna Strzała

Promotor pomocniczy: dr Lech Kujawski

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Mateusz Bogdański

Weryfikacja hipotezy bliźniaczego deficytu w krajach Unii Europejskiej

W latach 80. XX wieku w USA zauważono duże wzrosty deficytu na rachunku bieżącym bilansu płatniczego oraz deficytu budżetowego. Szukając wyjaśnienia tego zjawiska, wielu ekonomistów skłoniło się do stwierdzenia, że znacząca część wzrostu deficytu na rachunku bieżącym jest spowodowana rekordowymi deficytami budżetowymi. W późniejszym czasie ta zależność została nazwana hipotezą bliźniaczego deficytu (ang. *Twin Deficit Hypothesis*). Celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest weryfikacja występowania powyższych zależności w krajach Unii Europejskiej w latach 2000 – 2019 oraz sprawdzenie, czy istnieje efekt prognozy, przy którym zaczyna ono występować. Ponieważ hipoteza bliźniaczego deficytu łączy się z dylematem Feldsteina i Horioki oraz z teorematem Ricardo, występowanie powyższych zostanie również w niniejszej pracy zweryfikowane.

W rozdziale pierwszym autor przedstawił założenia ekonomiczne oraz rys historyczny hipotezy bliźniaczego deficytu, teorematu Ricardo oraz dylematu Feldsteina i Horioki. W ostatnim podrozdziale przedstawiony został przegląd wyników badań empirycznych hipotezy bliźniaczego deficytu z ostatnich trzydziestu lat.

Rozdział drugi przedstawia szeroki opis metod, które zostały użyte w pracy. W pierwszej kolejności został opisany przegląd metod badania integracji oraz kointegracji. Zostały zaprezentowane podstawowe zagadnienia, które są z tym podejściem związane, omówione zostały indywidualne i panelowe testy pierwiastka jednostkowego i stacjonarności oraz procedury badania panelowej kointegracji oraz panelowej kointegracji progowej. W kolejnej części opisana została procedura badania liniowej przyczynowości według Grangera, a w ostatnim podrozdziale przedstawiona została procedura badawcza, która została użyta w rozdziale czwartym.

W rozdziale trzecim przedstawiona została statystyczna analiza danych obejmująca szeregi czasowe deficytu budżetowego, salda rachunku bieżącego, konsumpcji prywatnej, długu publicznego oraz stóp oszczędności i inwestycji.. Przedstawione zostały statystyki opisowe dla poszczególnych charakterystyk oraz zależności pomiędzy odpowiednimi parami procesów stochastycznych generujących obserwacje, które mają na celu zobrazowanie opisywanych w pracy zależności.

W rozdziale czwartym autor przedstawił wyniki badań własnych, które miały na celu weryfikację hipotez zawartych w pracy. W pierwszej części rozdziału zaprezentowane zostały wyniki badania integracji analizowanych procesów. W kolejnych częściach przy pomocy analizy kointegracji panelowej oraz panelowej regresji liniowej przedstawione zostały wyniki weryfikacji występowania teorematu Ricardo, dylematu Feldsteina i Horioki oraz hipotezy bliźniaczego deficytu w trzech panelach krajów Unii Europejskiej:

- UE-14 do którego należą: Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Wielka Brytania oraz Włochy;
- UE-13: Bułgaria, Cypr, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia oraz Węgry;
- UE-27, w którego skład wchodzi wszystkie kraje Unii Europejskiej.

Z paneli krajów nie została usunięta Wielka Brytania pomimo opuszczenia Unii Europejskiej po 1 stycznia 2020 roku. Natomiast został usunięty Luksemburg, dla którego z powodu bardzo rozbudowanego systemu finansowego wyniki rachunków narodowych np. dla salda rachunku bieżącego lub inwestycji nie są wiarygodne, dlatego też jest zwykle pomijany w badaniach międzynarodowych.

Dla hipotezy bliźniaczego deficytu, przy pomocy metody kointegracji progowej, zweryfikowane zostało występowanie progów, przy którym może ona występować. W ostatniej części tego rozdziału zostało przedstawione podsumowanie wszystkich przeprowadzonych w pracy badań.

W zakończeniu autor przedstawił wyniki weryfikacji hipotezy przedstawionej w pracy oraz opisał realizację celów pracy. Przedstawił również rekomendacje działań, które mogą być wskazówką dla instytucji Europejskich lub rządów poszczególnych krajów (tzw. „*policy makers*”) w przypadku wystąpienia analizowanych zdarzeń.

Słowa kluczowe: hipoteza bliźniaczego deficytu, dylemat Feldsteina-Horioki, Teoremat Ricardo, kointegracja, kointegracja progowa, przyczynowość według Grangera, kraje Unii Europejskiej